HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והתניא הכלב בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה [א] פטורין תרגמא רב פפא דאפיך מיפך כלבא בזקירא וגדיא בסריכא אי הכי אמאי פטורים פטור מנזק שלם וחייבין בחצי נזק: הכלב שנטל אתמר ר' יוחנן אמר אשו משום חציו וריש לקיש אמר אשו משום ממונו וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן אמר לך חציו מכחו קאזלי האי לא מכחו קאזיל ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ממונא אית ביה ממשא הא לית ביה ממשא תנן הכלב שנטל חררה כו' בשלמא למ"ד אשו משום חציו הכלב הוא אלא למ"ד אשו משום ממונו האי אש לאו ממונו דבעל כלב הוא אמר לך ריש לקיש הכא במאי עסקינן דאדייה אדויי דעל חררה משלם נזק שלם ועל מקום גחלת משלם חצי נזק ועל גדיש כולה פטור ורבי יוחנן דאנחה אנוחי על חררה ועל מקום גחלת משלם נ"ש ועל הגדיש משלם חצי נזק תא שמע [ב]גמל טעון פשתן ועבר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקן בנרו של חנווני והדליק את הבירה בעל גמל חייב הניח חנווני נרו מבחוץ חנווני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור בשלמא למ"ד אשו משום חציו חציו דגמל הוא אלא למ"ד משום ממונו האי אש לאו ממונא דבעל גמל הוא אמר לך ריש לקיש הכא במאי עסקינן [ג]במסכסכת כל הבירה כולה אי הכי אימא סיפא אם הניח חנווני נרו מבחוץ חנווני חייב ואי במסכסכת אמאי חייב בשעמדה עמדה וסכסכה כ"ש דחנווני פטור ובעל גמל חייב אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב איקא הכא במאי עסקינן כגון שעמדה להטיל מימיה רישא

והתניא הכלב. ממתניתין הו"מ למפרך מלמ נטר עד דמייתי גרייתא ופריך ממרוייהו: **דאפיך מיפך.** ול"ת למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו בתומ' [חייב] לחייב נ"ש לתחילתו בפשיעה לתורמית וסופו בתומ דלמו מורמית וי"ל דלמ אמר מפני תחילתו בפשיעה לתומ בתומ דלמו מורמית וסופו בתומ דלמו מורמית וי"ל דלמ אמר מפני

נזקירא. קפילה: **סריכא.** שנוטע לפרניו בכותל שלין דרכו בכך ומשונים הן: **גחלו.** השולח את הבערה: **משום חציו.** חייבו הכתוב למיטו קעביד להו כורוק חן: **משום ממונו.** כשורו ובורו שהזיקו. וקס"ד למיכת ביניייהו כגון שהלין בגחלת שלין שלו לגבי יוחנן חייב למיכ הן ולר"ל פטור לגמו ממונו הוא: **הלי גאו מכחו.** לשם מלאכה הולכת ודולקת למרחוק: **הא ניים ביה ממשא.** דשלהבת היא המזקת למין לה ממש הלכך כי חייביה למפרע משום חציו הוא לחייביה: **חציו דכלב הן.** להוה ליה לרורות הלכך משלם ח"נ ומשם המדליק משו' חייב נ"ש שלין דין לרורות בשלם: **גאו ממונו דבעל גלב הוא.** שלם לבעל מרכה: **דאדייה אדויי.** שזרקו: **ועל מקום גחלת.** משום שנפלה גחלת שם: **משלם חצי נזק.** לרורות הן והכלב עשאן. לישנא למריינ למשונה הוא: **ועל גדיש כוליה פטור.** לשמו משום ממונו והלי לאו ממונו הוא ולרורות ליכא למימר להא ממקום גחלת ואילך לשקה שם מלינו. ומשום הכי תוקמה בדאדייה אדויי לאי לאנחה עם המרכה כי תורמית לא מצי למימר ח"נ למידי למשום גחלת חייב נזק שלם לתורמית הוא ליטול מרכה עם הגחלת: **ור' יוחנן.** לשמר שמו משום שלין מוקים לה בדאנחה כי תורמית לעל מרכה נ"ש דשן היא ומשום גחלת נ"ש לתורמית היא וביניס עבד: **ותגדיש כוליה ח"נ.** לחצי לכלב הוא והיינו לרורות: **גדיש.** בית גדול: **גנר חנוכה פטור.** שמוטה להניחה בכה"ר לפרסומי ניסא [ג]: **לאו ממונו דבעל גמל הוא.** שלם לחנווני: **במסכסכת שם כל הבירה.** שהגמל עובר בפני כל הבירה ומסכסכו להם ולאי הוי כולו כמשום גחלת אבל בעלמא שהשם הולכת מאליה לאו חציו הן: **מסכסכת.** מדלקת: **בשעמדה.** עמד הגמל במקומו וסכסך שם כל הבירה שהיתה מבולתו גדולה כנגד כל הבירה. והגמרא לא שבח למשוקי למילתיה ופריכי: **לא שבח.** שהיה לו למהר ולנהוג שלא תסכסך: **בשעמדה להטיל מימיה.** למשום הוא וסכסכה: לאפושי

ועשה חלל אבל מקום הילוך שלהבת אינו משתנה ממשותו שלא שנעשה דולק ושורף ול"ת ממונו נמי לית ביה ממשא כגון לרורות ברוח שבכנפיהם בריס פירקין למיכת לסומכוס נ"ש וי"ל דמ"מ גוף הממון שפשע בו לית ביה ממשא שיש לו לשמור ממונו שלא יזיק לא ברוח ולא בשום דבר ואין שום ממון שלא יהא בו ממשא כמה שפשע אבל יש מן שאין בו ממשות כגון שיבר כלי ברוח פיו ויש שם שאין בו ממשות כגון שלהבת שלא שנחת בגופו ביצה (דף לט.) הילכך דמו להדדי שאין בשניהם ממשות בהמזיק שפשע בו רק בגוף המזיק: **דאדייה אדויי.** הו"מ לשומקי בשלא מנוחי ע"י שינוי בלמרינן בריס פירקין: **ורבי** יוחנן **בדאנחה אנוחי.** לא מצי למימר בשלייה שלדויי ועל כל הגדיש ח"נ לאי כמו [ב] כמו לשו ככמו דמי הוי על כל שאר הגדיש פטור: **לאו ממונו דבעל כלב הוא.** להוה לא הלילו ועל שם שלא כלבו לא מייבמו תורה ומע"ג ללגבי בור לשטרין מיעוט שיש בור ולא שור בור כלמרינן בשור שנגח את הפרה (לקמן דף מח. וסס) תרי שיש כמיד מ"מ פשוט ליה לגמרא משום [ג][ליתי] דרשת לפטור על שם בשמתו דג' אבות נזקין בשור ולא יותר: **במסכסכת כל הבירה כולה.** להוי כולה מקום גחלת: **ואי במסכסכת אמאי חייב.** חנווני הכל גם בעל הגמל יתחייב עמו כיון שגם הוא פושע בשכסוך אבל אי בלא מסכסכת ניחא ליה לא הוה ליה לאקוקי לדעתיה שיהא גר מבחוץ אבל כיון לאוקמיה במסכסכת אי אפשר שלא ירחה הלילוקה כיון שדולקת כל כך שמסכסכת כל הבירה דרך הילוכה והיה לו להרחיק ולמועטה מלהיות הולכת ומסכסכת אבל אין לפרש אמאי חייב חנווני בעל הגמל יתחייב הכל להם לקמן (דף נג.) פריך וליחייב בעל הגחלת ומע"ס שבעל הכלב פשע גם בעל הגחלת יש לו להתחייב שלא שמר גחלתו ומשני כשעמדה כלומר לאו במסכסכת דרך הילוכה אלא בעמדה במקום אחד והרבה כל כך במשהו שמסכסכת כל הבירה בעמידה ופריך דס"ש חנווני פטור לאו פטור לגמרי אלא כלומר פטור מחלקו של בעל הגמל דיותר מסכסכת בעמידה משחילו היתה הולכת ועוברת גלי עיכוד ומשני כשעמדה להטיל מימיה לחנוס הוא בעמידה זו:

ג) עיין נמ' ת"ח שגרס מייבין, ב) לקמן סב: שנת כת:, ג) [שנת כת:], ד) [ר"ש], ה) [לעיל כ:], ו) [לקמן סב:], ז) רש"ל,

הגהות הגר"א

[א] גמ' בין מלמטה למעלה פטורין. נ"ב גירסת ס"ר"ף והרמב"ם מייבין ומפרשים תרגמא ר"פ לקמיפך כו'. (ועבהגר"פ ס"ק ס"ק): [ב] תוס' ד"ה וכי יוחנן כו' לאי כה כמו כו'. נ"ב וכ"פ הממ"ס. ולע"ק בסימן ב' סולק (ועבהגר"פ סימן ס"ק ס"ק יג ופס' ס"ע ס"ק ג'):

מוסף רש"י

והדליק את הבירה בעל גמל חייב. שלא היה לו להגדיל מחילתו שתסכים לתומ (שבת כא:). **בנר חנוכה פטור.** מנוי, שנרות פרסום מלוה הסיפה שם (שם).

רבינו חננאל

ואקשי' והתניא הכלב והגדי שדילגו בין כך ובין כך חייבין, ותרגמוה דאפיך מפיך כלבא בסיקרא וגדיא בסירכא. פי' דרך הגדי בסיקרא כדאמרינן כדי שיזדקר הגדי בבת ראש, והכלב בסירכא כדאמרי' דלמ' אתי למיסרך. וכיון שדילגו בשינוי דלאו כי אורחייהו, הוה ליה משונה, וקיימ' לן משונה בחצר הניזק פטורה מנזק שלם וחייבי' חצי נזק כרבנן. **איתמ' ר' יוחנן אמ' אישו משום חציו,** כאילו בידוי מכה והוא המזיק בעצמו ודינו כדין אדם המזיק בעצמו. ריש לקיש אמ' משום ממונו, כלומ' כמו שמתחייב בנזק שורו וכיוצא בו שחייב בהיזקן, כך באשו דהא אינו הולך מכחו ומזיק אלא מכח הרוח, וכל מה שחייב בנזקי ממונו חייב באשו. ור' יוחנן אמ' אינו ממונו, דהא השלהבת המזקת אין בה ממש להשמר כמו השור וכיוצא בו. **ואקשי' על ריש לקיש ממתני' הכלב שנטל את החררה** והלך לגדיש כו'. בשלמ' ר' יוחנן (כו') דאמר אשו משום חציו, חיצי דכלב הן, לפיכך חייב בעל הכלב. אלא לרייש לקיש דאמ' משום ממונו האי אש לאו דבעל הכלב הוא, לבעל החררה הוא. וראינו לרבותינו הגאונים בשמועה זו פי', ונראה לנו בו פירכא בעיקר הדין, ולפיכך נמנענו מלדבר, לא בעניין הפירוש ולא בפירכא. ופריק ריש לקיש כגון דאדייה אדויי, כלומ'

נג א ב מיי' פ"ג מהל' נזקי ממון הלכה טז סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' ל סעיף יב:

נד ג מיי' פי"ד מהלכות נזקי ממון הלכה טו סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף ג:

נה ד מיי' שם פ"ג הלכה יז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שצב:

נו ה ו מיי' שם פי"ד הלכה יג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף יב ופסג"ה ועי"ש בטור:

רבינו חננאל (המשך)

לא הגביה את החררה אלא בדרך דידוי הביאה אל הגדיש, ולא יצתה הגחלת מחזקת בעליה. ועל החררה משלם נזק שלם, שזה דרכו לחטוף ולזכל, ועל מקום הגחלת משלם חצי נזק שמעשה עשה בידים אבל משונה היא, ומשונה בחצר הניזק חצי נזק כרבנן. ועל שאר הגדיש חצי נזק דמשונה היא. ת"ש **גמל טעון פשתן עובר ברשות הרבים** וכו'. בשלמ' לר' יוחנן חייבו שלגמל הן, אלא לריש לקיש לאו ממון בעל גמל הוא. ופריק ריש לקיש במסכסכת כל הבירה. פירוי' מסכסכת כגון ליחכה נירו וסיכסכה אבניו, שעמד הגמל והדליק כל הבירה בסיכסוך כעין חיכוך שנמצאת הדלקת כל הבירה כגון מקום גחלת בגדיש (דלרב') [דלדבר'] הכל נזק שלם. ואקש' אהדין פירוק', סיפא דקתני ואם הניח חנוני נרו מבחוץ חנוני חייב, ואי במסכסכת אמאי חנוני חייב, הגמל הזיק בידים. ופריק' בשעמדה. ואקש' כל שכן אם עמדה ומסכסכת ודאי היא הזיקה בידים, חנוני אמאי חייב. ופרקי' אנוסה שעמדה להטיל מים ולא סכסכה.